

Finn Per.

En fortelling for år tilbake.

Det som her skrives om hendte for omkring 150 år siden, og det var nettopp i den tiden da de første Nordlands-fembøringene kom. Første dager av april gjorde noen karer seg klar for å dra opp til Finnmarken for å drive fiske der oppe. Det var flere båter som satte kursen opp over langs kysten. Det gikk bra på turen oppover. De mest ivrige av karene fortsatte ferden helt opp til Vardø, mens noen tok fast i værene vestenfor. I følge sagnet slo fisket godt til den våren slik at turen lønte sig godt for de fleste. Ved St Hans tider innstillet kallene driften og la kursen hjemover. De stod nå vestover for en laber nordostlig bris, men skjebnen vilde at en av båtene forvildet sig i tåken og kom bort fra kammeratene og denne båten hamned tilslutt i ei bugt et sted på kysten, og da karene ikke hadde lyst å fortsette på det uvisse og det resulterte i at man tok ned seilet lod dreggen gå satte ut «jollen» og rodde i land. Mens de nå spaserer bort over «Lyngrabbene» får de plutselig øye på en torvgamme, som de bestemte sig for å undersøke nærmere.

Mens de står utenfor, får de høre en svak barnegråt inde i gammen, og dermed går de ind men blir mye forbauset, over å finde en liten velskapt guttunge, som lå på en brisk inde i gammen, som ynket sig og gråt. Man var straks klar over at det var en uegtefød gutt som var forlatt av moren noe som ofte fore kom i de tider Det ble nu snakket fram og tilbake om dette barnet som så skånselsløst var forlatt av mamma si. Barnet blei tatt vare på, og da høvedsmanden på båten var barnløs, påtok han sig å adoptere barnet. Kort fortalt. Barnet blei tatt med ombord i båten, pleiet, vasket og stelt og kom sig utrolig fort. I midlertid lettet tåken, og dermed fik karene landkjending og ikke lenge deretter stod fembøringen vestover havet for en frisk nordostlig bris og var hjemme et døgn der etter.

Mange år er gået. Denne præktige samegutten trivdes godt hos sine pleieforeldre og fik i dåpen namnet Per. Men var og blei en ustyrlig kar, som hverken prest eller skolelærer fik bugt med og da han dertil var både smidig og sterk, var det ingen som turde erte ham

Noen fisker eller sjømann blei han aldri for det hadde han ingen lyst til. Derimot var han en kløpper til noe annet, for han kunde en masse trolldomskunster, noe som har

ligget ham i blodet. Det fortaltes at engang tok pleiefaren ham med sig til Lofoten og der gjorde han sig bemerket i noe som leserne straks skal få høre.

Det var nemlig en dag de var ute på sjøen, og da de var færdige med bruket og satte kursen mot land satte sydvestkulingen ind med oprørt og svære brått, men da var han Per ikke å kaste bort. Da han forstod at her var fare på færde, la han sig på kne på "akter skåtten" leste til bråttene på et merkelig sprog som ingen forstod, truede dem med knyttede never og gjorde dem til uskadelige dønninger, slik at karene kom sig velberget i hamn. Fra samme stund fik han tilnamnet "Bølge-dempar Per", men det var dog ingen som turde si dette "namnet" så høit at han selv hørte det.

Da de var kommet seg i havn og var kommet sig i rorbua, viste det sig at fyrstikkene var blit ødelagt, men Per var aldri rådløs. Han har bestandig noen merkelige steiner på koftebarmen, som han selv kalte for flintsteiner. Med dem kunne han få istann varme uten å bruke fyrstikker, og dermed la han sig på kne foran ovnsdøren, slo steinene noen ganger isammen, «leste» besvergelses, og plutselig begynte det å brenne i ovnen.

Per var overnaturlig sterk og ellers full av «trolldom» . Engang kom det en reinflokk til traktene der hvor Per budde, og da det nett opp på den tid av året var kjøttmangel blant folket der i grenda påtok han å skaffe dem kjøtt mot på betingelse av at de måtte være ham lydige under jakten og det gikk de med på. Og dermed bar det av gårde med hele «gjengen» med Per spissen. Da de var kommet sig til stedet der hvor reinflokken beitet, stod han plutselig stille og likeså plutselig la han sig på rygg på marken, og dermed ga han ordre om å dekke ham godt med mose og lyng slik at han blei helt usynlig. Det var gjort i en fei. Han ga da sine hjelpere ordre om å omringe flokken fra den motsatte side, og jage den rett på stedet der hvor han lå. Jo det lod sig gjøre. Det gikk fint. Da reinflokken var satt i bevegelse med kurs for den «mystiske» lyngtua, var alle klar over at noe merkelig vilde hende for under mosen og lynget brant det 2 morderiske øyne og et par sterke never færdige til angrep. Da reinflokken passerte stedet og en del av den kom til å streife rett over «tua», da klappet det et par senesterke never omkring et av forbeina på en stor okserein, og dermed blei det en vill kamp på liv og død, men Per slap ikke taket, å nei. Da reinen var utkjørt og stod et øyeblikk stille for å trekke pusten, da for det samtidig en lang finnekniv med svær kraft opp og ind gjennom bringa på reinen. Hjertet blei truffet. Dyret falt over på siden og der med var det færdigt. Men da var Per nesten ikke til å kjenne igjen for både pesken og skinboksa hadde fået en farlig molest, selv var han blodig og forslått men det gjorde ingenting.

Hadde han ikke fået tak i reinsteik? Per han fik slag og døde i en fjelldal året etter, så dermed var hans omflakkende liv endt.

Stakkars Per.

Bukkemo i april 1964

PEDER SKÅRÅS

Senjens Blad april 1964.

OCR – Lenvik Museum 2006.